

2012 Adli Yılı Açılışı vesilesiyle

Adaletle güvenin tesisi ve güçlendirilmesi için

Evrensel Yargısal İlkeleri,

özellikle Bağımsızlık, Hesap Verebilirlik, Şeffaflık, Dürüstlük ve Ehliyet ve Özen
ilkeleri çerçevesinde

Türkiye’de Yargı Reformu hakkında

tespitler, öneriler ve dilekler.

Daha İyi Yargı Hareketi

www.dahaiyyargi.org

Yönetici Özeti

Toplumda adalete karşı ciddi bir güvensizlik vardır.

Bunun görünürdeki en önemli sebebi iş yükü ve birikmiş olan işlerin ortaya çıkardığı hatalı kararlar, gecikme ve hantallık görüntüsüdür. Adaletle güvenin tesisi ve artırılması yolunda ilk önce iş yükü sorununa eğilinmeli, acilen kapsamlı ve doğru çözümler bulunmalıdır.

Öte yandan Yargıya erişimle ilgili olarak Yargı'nın suiistimal edilmesi, haksızlıklara alet edilmesi ve bazılarının da ülkemiz yargısından kaçınmasına neden olan ciddi sorunlar mevcuttur.

Türkiye'nin ve Türk Yargısının kapsamlı bir reforma ihtiyacı vardır. Bu reform sözde bir reform değil, uzağı gören, tam ve gerçekçi bir reform olmalıdır. Tam ve gerçekçi bir reform için ülkenin ve Yargı'nın gerçeklerini ve dünyadaki diğer gerçekleri ve uluslar arası rekabetçiliğimizi dikkate alarak ancak ülkemizi diğerlerinden daha ileriye taşıyabilecek reform öngörüsüne-vizyonuna ihtiyaç vardır.

Türkiye kendi vizyonunu kendi gerçeklerine göre oluşturmmalıdır. Ülkemizin bu konudaki vizyonu başka ülkeleri, özellikle de klasikleşmiş olarak rehber ve hedef olarak kabul edilen Fransa, İsviçre ve Almanya ülkeleri eksenini taklit etmek olmamalıdır. Başkalarını taklit, vizyon değildir, onların gerçekleri ile bizim gerçeklerimiz farklıdır.

Yargı reformu Yargı'nın görevinin önceliklerine odaklanmalı ve bu öncelikleri gerçekleştirecek şekilde gerçekleştirilmelidir. Bunu yaparken ise evrensel yargısal faaliyet ilkelerine en üst seviyede uyumun sağlanması gözetilmelidir. Bu ilkeler ülkemizin insanlığın geri kalanından öğrenebileceği ve geri kalanına katkıda bulunabileceği sahalardır.

Türk Yargı'sının sorunları, temel olarak, evrensel yargısal ilkelerden Yargı Bağımsızlığı, Hesap Verebilirlik, Şeffaflık ve Dürüstlük ilkelerine uyum noktalarında toplanmaktadır. Ayrıca bir kısım olaylar kamuoyunda Yargıçların ehil olmadığı ve Yargı'yı temsil eden kurum ve kişilerin gerekli özeni göstermediği inancı doğurmaktadır.

Yargı bağımsızlığı mutlak olarak sağlanmalı, keyfilik ve sorumsuzluğu önlemek için şeffaflık ve hesap verebilirlikle dengelenmelidir. Yargı topluma ve toplumun temsilcilerine etkin bir şekilde hesap verir olmalıdır.

Yargı'nın bağımsızlığı, Dürüstlük İlkesi tam olarak hayata geçirilmek suretiyle en başta uyuşmazlığın taraflarına karşı sağlanmalıdır. Tarafların, vekillerinin, tanık ve bilirkişilerin uyuşmazlıklarla ilgili gerçeği tam ve doğru olarak ortaya koymaları sağlanmalı, dürüstlük ilkesine tam uyum sağlanmalı, aykırılıklar yaptırıma bağlanmalıdır.

Yargıçların Kürsü Teminatı mutlaka ve koşulsuz olarak sağlanmalı, Yargı ve mensuplarının idari görevdekilere ve benzerlerine bağımlılığı olmamalıdır. Yargının bilirkişilere bağımlılığı ve bilirkişilerin yargı üzerindeki etki ve etkinliği sona erdirilmelidir.

Haksızlığa uğrayan herkesin, kolaylıkla yargıya ulaşabilmesi, yargının her türlü uyuşmazlık hakkında karar verebiliyor olması sağlanmalıdır; bu bir toplumda yargı bağımsızlığının en büyük göstergesidir.

Öte yandan, evrensel yargılama ilkelerine aykırı özel ve ayrık düzenlemelere ve özel yetkili mahkemelere son verilmelidir, bu tür mahkemeler yargının bağımsız olduğu ve olması gerektiği gerçeğine zarar vermektedir.

Yargı bağımsızlığının ve Yargı kararlarına itibar edilmesinin sağlanması kadar Yargı'nın etkinlik ve verimliliği de şeffaflık ve hesap verebilirliğine bağlıdır. Öte yandan bağımsızlığının gereği olarak da Yargı şeffaf ve hesap verir olmalıdır. Yargıda şeffaflık ve hesap verirlilik kolayca sağlanabilir. Şeffaflık yolunda en başta HSYK'nun şeffaf ve hesap verebilir olması sağlanmalıdır. Yargı'da ve yargı ile ilgili karar ve işlemlerde şeffaflığın sağlanması aynı derecede önemlidir.

Toplumun her kesimi evrensel yargısal faaliyet ilkelerinin sağlanmasından sorumludur. Yargısal İlkeler tam uyumdan Yargı'nın unsurları olarak yargıç, savcı ve avukatlar mesleki olarak sorumludur. Aynı şekilde Yargının bu üç unsurunun, yargıç, savcı ve avukat'ın aynı standartta etik kurallara tabi olması ve ülke çapında yeknesak uygulanması sağlanmalıdır.

Yargı'da ve tüm yargısal karar ve işlemlerde Dürüstlük İlkesi mutlaka hayata geçirilmelidir.

Yargıçların yeterli ehliyete sahip olmaları, önlerine gelen olaylara yeterli özeni göstermeleri, mutlaka kanuna ve hukuka dayanarak makul şartlarda doğru karar vermeleri sağlanmalıdır. Yargı'da ayırmacılık ve keyfilik olarak algılanabilecek davranışlardan kaçınılmalıdır.

Avukatlık mesleği Yargı'ya en iyi katkıyı sağlayacak şekilde geliştirilmelidir.

Toplumda Adalet Güvensizlik Vardır.

1. Adaletin en iyi şekilde gerçekleştirilmesi, insanların toplumda kendini güvende hissetmesinin ve barış içinde yaşayabilmesinin olmazsa olmaz koşuludur. Ancak Adaletin gerçekleştiği bir toplumda insanlar başkalarına güven verebilir, diğerleri ile güvenle iş yapabilirler.
2. Hem içeride ve hem de dışarıya güven veren bir Türkiye için birlikteliklerden güç ortaya çıkarabilen bir toplum için Adaletin gerçekleştirilmesi olmazsa olmaz şarttır.
3. Adalet hizmetlerinin Türkiye'nin ve gelişen toplumunun ve ekonomisinin ihtiyaçlarına uygun olarak gelişmediği, toplumdaki ilerlemenin çok gerisinde kaldığı bir gerçektir. Bu gerçek yıllardan beri en yetkili ağzlarda dillendirilmektedir.
4. Buna karşın adalet hizmetlerindeki toptan kötüleşme ve geriye gitme adalet sisteminin tıkanmasına, toplumun ihtiyacı olan çözümleri üretememesine, toplumsal barışı sağlayamamasına neden olmaktadır.
5. Adalet sistemindeki tıkanma, yargı kararlarının kağıt üzerinde doğru görünmesine rağmen adaletin gerçekleşmemesine neden olmakta ve adaletle olan güveni zedelemektedir.
6. Yargı'daki zayıflıklar, Türkiye'de mafya adaletine başvurulmasının en büyük nedenidir. Çetelerle mücadelede özellikle polisiye yöntemlerle çok yol alınmış olmasına rağmen, çeteleşmenin ve mafyalaşmanın tekrar yayılmasını önleyecek yargısal güvenlik ortamının sağlandığı söylenemez.
7. Yargının toplumun bir kesiminin özgürlüklerini kısıtlamak, sesini kesmek, birilerine gözdağı vermek için kullanılıyor olduğu yönündeki endişeler derhal giderilmeli, ceza yargılamasında kişilerin suçlama ile yargı önüne çıkarılması bu kadar kolay olmamalı, tutuklama gibi tedbirlere ancak gerçekten gerekli ise başvurulmalı, buna dair kararlar bu tedbirin gerekli olduğuna inandıracak makul gerekçeler taşınmalıdır. Tutuklamanın peşin cezalandırma gibi kullanılması önlenilmelidir.

Yargı'daki İş Yükü Sorununa Bir An Önce Kapsamlı ve Doğru Çözüm Bulunmalıdır.

8. Yargı'ya güveni zedeleyen, toplumda adalete olan inancı erozyona uğratan en önemli sorun birikmiş olan ve bir türlü çözilemeyen iş yükü nedeniyle yargı kararlarında kalite düşümü, yargı hizmetlerinde yavaşlama ve buna bağlı diğer sorunlar ile adaletin yerine gelmemesi sorunudur.
9. Dolayısı ile şu an için Yargı'daki iş yükü, sistemin bir an önce çözülmesi gereken en acil ve önemli sorunudur.
10. Bu sorunun çözümü için acil olarak yapılabilecek ve uzun vadeli olarak düşünülmesi ve yapılması gereken bir çok şey vardır.
11. Öncelikle yargıçların önüne götürülen olaylarda maddi gerçeğin tam ve doğru olarak açıklanması, tarafların iddia ve savunma delillerinin tamamını önceden toplamış ve tartışmış olmaları sağlanmalıdır. Böylece mahkemede yapılması gereken tek ve önemli iş olayların yargıcın tam ve doğru olarak bilgilenebileceği kesintiye uğramayan bir duruşmada yeniden canlandırılması olacaktır. Böyle olduğunda ise yargıcın duruşmanın hemen arkasında sıcağı sıcağına karar vermesi ve davaların kısa zamanda ve kaliteli olarak karara bağlanması sağlanabilir.
12. Buradan görülebileceği üzere gerçeğin tam olarak açıklandığı, delillerin en başında tam olarak mahkemeye sunulduğu davaların süresi şimdi olduğundan çok daha kısa olacak ve birkaç ay içinde karar verilebilecektir. Böylelikle bir davanın mahkemeyi lüzumsuz yere 18 ila 30 ay gibi bir süre meşgul etmesi ve yığılmaya neden olması önlenilebilecektir.
13. Yargıda yıllardan beri insan kaynağı sıkıntısından söz edilmekte ancak çözüm üretilenmemiş bulunmaktadır. Bu sorunun çözilememesi yargıda kaliteden ödün veren düzenlemelere bırakılmıştır. Özellikle üç yargıçtan oluşa hukuk mahkemelerinde yargıç sayısının bire düşürülmesi – örneğin ticaret mahkemelerinde – mahkemelerin kapsamlı konularda isabetli ve sofistike çözümler üretmesini önlemekte, kalitenin geriye düşmesine neden olmaktadır.
14. Yargıda yargıç sayısı artırılmalı mahkemeler yeterli insan kaynağına kavuşturulmalıdır. Bununla birlikte mahkemelere giden dava ve ihtilaf sayısının azaltılmasına yönelik düzenlemeler yapılması ve daha çok sayıda yargıcın daha az sayıdaki işe bakması ancak çok daha yüksek kalitede iş çıkarması sağlanmalıdır.
15. Türkiye'nin toplamı 100.000'i aşan hukukçu iş gücü stokunun Yargı'daki iş yüküne ve ihtiyaçlara uygun olarak daha etkin şekilde dağılımı sağlanabilir.
16. Yargıçların işlerine odaklanmalarına ve kolay karar vermelerine engel olan durumlar (dava sürerken tayin edilme, haksız disiplin cezası verilmesi ihtimali, kararlarının hatalı veya gerekçesiz ya da yeterli gerekçe gösterilmeden bozulması gibi) ortadan kaldırılabılır, en azından verdikleri haklı ve doğru kararlar bakımından güvende oldukları mesajı verilebilir.
17. Yargılamalarda yargıçların yapacağı işler ve işlerin miktarı azaltılmalıdır.

18. Henüz yetkin olmayan yargıçların tek başına karar verme ve yargılama yapmalarının önlenmesi, böylelikle ortaya çıkan davaların ilk derece mahkemeleri ile temyiz mahkemeleri arasında lüzumsuz olarak gidip gelmesi önlenmeli, mahkemelerden kısa bir süre içinde ve belli bir netlikte kararlar çıkması sağlanmalıdır.
19. Mahkeme öncesi sulhu teşvik eden Arabuluculuk benzeri düzenlemelerin bu yönde elbette faydası olacaktır. Ancak, bu tür düzenlemelerin etkili olması ve iş yükünü azaltabilmesi için yargısal ortamın iyileştirilmesi ve de özellikle de yargıya başvuru hakkının suiistimaline neden olan durum ve sebeplerin ortadan kaldırılması zorunludur.
20. Unutulmamalıdır ki yargılamalarda maddi gerçeğin tam ve doğru olarak açıklanmaması Yargı'daki kötülüklerin anasıdır. İlaveten mahkemelerdeki iş yükü, yargıcın yetersizliği ve hata yapmasının muhtemel olması gibi sebeplerle haksız bile olsa bir davanın başarı şansı varsa, yargılama süreci taraflar eza mahiyetini alıyorsa, haksız bir dava açan kişi diğer tarafa verdiği zararı tam olarak zararı tazmin etmek zorunda kalmıyorsa, Yargı'dan adalet değil, adaletsizlik beklenmesi doğaldır.
21. Yargı ortamı ve iklimi uyuşmazlıkların mahkeme dışında, öncelikle tarafları arasında sulh yolu ile o olmaz ise mahkemeye başvurmadan alternatif uyuşmazlık çözüm yolları kullanılarak çözülmesini teşvik etmelidir. Uyuşmazlıklar mahkemeye götürülmesi halinde ise yargının doğruyu en iyi şekilde tespit edeceği ve adil karar vereceği bu yola başvuranların ise ciddi sonuçlar ile karşılaşacağı etkin bir şekilde sağlanmalı ve gösterilmelidir. Başka bir deyişle toplumda uzlaşma teşvik edilirken mahkemeye gitmek caydırıcı olmalıdır.

Yargıya Erişimde Ciddi Sorunlar Mevcuttur.

22. Türkiye’de Yargı’ya erişmek çok kolay, ancak, adalete erişmek çok zordur.
23. Yargıya erişim kolaylığı bu hakkın kötüye kullanılmasına izin ve imkan vermektedir.
24. Hatta Yargı’ya başvuru hakkı, hakkını aramak için değil haksızlık yapmak uyuşmazlıkların giderilmesinden daha çok yargıyı alet ederek yeni haksızlıklar yaratmak, diğer tarafa zarar vermek, eza etmek amacıyla kötüye kullanılabilir.
25. Bu güne kadar Yargıya başvuru suiistimallerinin gerçek nedenleri ve yöntemleri araştırılmamış; tersine Yargı’ya başvuruların ucuz ve kolay olmasına çalışılmıştır.
26. Buna karşın Yargıya başvuruyu devlet için gelir kapısı görerek başvurma hakkını önemli miktarlarda harç ödenmesine tabi tutan uygulamalar Yargıya erişimi kısıtlamaya çalışmaktadır. Etkin çalışan bir adli yardım sisteminden bahsedilemediği bir ortamda dava harçları ve masraflarının kişilerin yargıya erişimini kısıtlayacağı aşîkardır. Öte yandan, devletin, iki taraf arasındaki ihtilafın değeri üzerinden bir pay alması o’nun davada taraf olması ya da yargı hizmetinin satılması anlamına gelebilir. Önemli miktarlarda harç ödeyenler o kadar ödeme yapmayanlara göre davalarına daha iyi bakılmasını isteme hakkına neden sahip olmasınlar!
27. Yargının içinde bulunduğu sorunlar ve adaletin gerçekleşmediğine dair inanç iyi niyetli ve dürüst kimselerin Yargı’ya başvurmaktan kaçınmalarına neden olarak onların yargıya erişmesini kısıtlamaktadır.
28. Dürüst ve haklı oldukları davalarını çözmek isteyen iyi niyetli kimseler ise Yargının yapabileceği hataların ve karşılaştıkları zorluk ve haksızlıkların endişesi içinde ancak çok zorunda kalırlarsa ve çekinerek Yargıya başvurmayı seçmektedirler.
29. İmkânları yetenler ise uyuşmazlıklarının çözümü için gelişmiş yabancı devlet mahkemelerine gitmeyi seçmektedirler.
30. Ülkemizde ve ülkemiz insanları ile iş yapan yabancılar ise Türkiye Yargısı’na itimat edememekte uyuşmazlıklarının Türkiye dışında tahkim, başka devlet yargısı ve benzeri yollarda çözümünde ısrarcı olmaktadır.
31. Bu durum her alanda kayıplara neden olmakta, en büyük kaybı önemli miktarlarda işten mahrum kalarak hukukçularımız görmektedir.

Kapsamlı ve Gerçekçi Yargı Reformu İhtiyacı Vardır.

32. Türkiye'nin Adalet alanındaki en önemli sorunu, adalete güvensizliğin en büyük nedeni Yargı alanındaki köklü ve ciddi sorunlardır.
33. Türkiye Cumhuriyeti Yargısı mutlaka ve en kısa zamanda kapsamlı ve gerçekçi bir reformdan geçmelidir.
34. Yargı ister ceza hukuku ister özel hukuk alanında olsun yapılan tüm düzenleme ve gelişmelerin hayata geçmesini sağlayacak tek ve en etkili mekanizmadır. Bir deyişle Yargı diğer tüm kanunların hizmetçisidir; eli ve koludur. Bu nedenle Yargı'nın çok iyi ve etkin olarak işler durumda olmasını sağlamak zorunludur.
35. İyi bir Yargı, yasalarda olabilecek birçok soruna en doğru çözümü getirerek hukuk devletinin tesisine en büyük katkıyı yapabilecektir. Yargı alanında sağlanacak ilerleme hem gerçek sorunların ortaya çıkmasını ve görülebilmesini sağlayacak hem de toplumun boğazını sıkı, daha hızlı gelişmesini kısıtlayan birçok düzenlemeye dikkati çekecektir.
36. Adaletin sağlanmasındaki ciddi aksamalar köklü çözümler beklemekte iken bu aksamaların neden olduğu şikayet semptomları idari ve polisiye düzenlemeler ve, ardı arkası kesilmeyen torba yasalar ve yasa değişiklikleri gibi palyatif düzenlemelerle giderilmeye çalışılmaktadır. Başlangıçta Yargı Reformu olarak takdim edilen torba yasaların numaralanmış yargı paketleri olarak adlandırılması bunun bir çeşit ikrarıdır.
37. Sorunların kökleri ve temel nedenleri bulunup düzeltilmesi gerekirken bunun yerine Yargıda biriken konulara af, yeniden düzenleme, hukuki statüsünü değiştirerek Yargının yetki alanından çıkarma gibi çözümlerle yaklaşılmaktadır. Bu tür çözüm yaklaşımları ve çözümler toplumun Adalet'e güvenini zedelemekte; sorunları gerçek manada çözmediği gibi bu sorunların artarak ve karmaşılaşarak tekrar yargının önüne gelmesine neden olmaktadır.
38. Yargısal faaliyet ile düzenlenebilecek olan birçok konuda insanların ve iş dünyasının elini kolunu bağlayan idari düzenlemeler yapılmaktadır. Son zamanlarda yapılan birçok yasalar, af düzenlemeleri ve toplumdaki birçok aktiviteyi polisiye tedbirlerle -örneğin SPK'nın bağımsız yönetim kurulu üyesi dayatması - idari düzenlemeler temelde Yargı'nın iyi işlememesi nedeniyle ortaya çıkan ve yığılan sorunlara çözüm bulabilmek içindir. Adeta bataklık kurutulmadan sivrisine sürüleri ile mücadele edilmektedir.
39. Öte yandan Yargı reformundan yargıçların yetkilerinin artırılması, işlerinin kolaylaştırılması, özlük haklarının iyileştirilmesi anlaşılamaz.
40. Yargılamalara ilişkin usul kuralları haksız ve lüzumsuz yere yargıya başvurmayı önleyecek, uyuşmazlıkların mahkemeye ve ihtilaf çözüm yollarına başvurmadan çözülmesini teşvik edecek ve sağlayacak şekilde geliştirilmeli, haksız yere yargıya gitmeyi ve sistemi suiistimal etmeyi önleyecek caydırıcılıklar içermelidir. Örneğin Yargı'ya başvurmadan önce arabulucuya gidilmesi özendirilebilir. Bu yol hem taraflar için ve hem de toplum için daha yararlı çözümleri ortaya çıkarabilir. Ancak arabuluculuk hakkındaki yasanın başarılı olması arabulucu yoluna başvurmayı çekici

hale getiren bir ortamın oluşturulmasına – bu da Yargı’nın çok iyi işliyor durumda olmasına bağlıdır.

41. En başta tüm yargısal, başvuru karar ve işlemlerde Dürüstlük ilkesine mutlaka ve tam anlamıyla uyulması sağlanmalı, bu ilke gerçek bir şekilde hayata geçirilmelidir. Tarafların uyuşmazlıkla ilgili gerçeği diğerlerinden ve mahkemeden gizlemelerine imkan veren ve hatta teşvik eden düzenlemeler kaldırılmalı, tam tersine, uyuşmazlıklarda dürüst ve doğru bir şekilde hareket edilmesi gerçeğin tam ve doğru olarak mahkemeye ve diğer tarafa açıklanması ve ifşa edilmesi sağlanmalıdır.

Gerçekçi ve Katılımcı Reform Vizyonu Gereklidir.

42. Buna karşın Türkiye, yargı reformu konusunda temel fikirden ve O'nu başarıya götürecek katılımdan ve vizyondan mahrum kalmıştır.
43. Hukuk bilimi alanında Türkiye, uluslar arası saygınlığı olan, Dünyadaki gelişmeleri takip edebilen ve eden yetkin birçok bilim insanına ve hukukçuya sahiptir. Ülkemizin yetişmiş insan kaynaklarının kaymağını teşkil eden bu kişiler doğru bir şekilde bir araya geldiklerinde çıkardıkları işlerle Türkiye'nin kendi yasalarını kendisinin yapabilecek yetkinlikte olduğunu kanıtlamışlardır. Ceza Kanunu, Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanunu bunlara güzel örneklerdir.
44. Yargı alanında Türkiye, temelleri iyi atılmış ve çağdaşları ile aynı seviyede gelişmiş bir yargı sistemine sahiptir. Evrensel yargı ilkeleri Türk toplumunda tam olarak kabul görmüş değerlerdir. Türk toplumunun bu konudaki talep ve yaklaşımları çağdaşlarından geride değildir. Tam tersine Türk toplumu gurur duyulacak yüksek adalet bilinci ve inancına sahiptir.
45. Daha da önemlisi Türkiye, toplumun yargı alanında ihtiyacını karşılayacak miktarda yetişmiş insan gücü kaynağına sahiptir ve bu kaynak her geçen gün artmaktadır.
46. Ancak, Yargı ve Yargı Reformu söz konusu olduğunda bu kaynaklar etkin olarak kullanılamamaktadır. Geniş toplumsal katılım ve ortak akıl ile oluşturulması gereken konular, çoğu zaman, kapalı kapılar ardında, gücü elinde bulunduranların itimat ettiği kişilere emanet edilmekte, konsensus aranmamakta; farklı görüşler ve onları ileri sürenler dışlanmakta, sonucunda ortaya çıkarılan düzenlemeler güdük kalmakta toplumun ihtiyacına cevap vermemekte, yeni ve daha derin sorunlara neden olmaktadır.
47. Daha da önemlisi, kısıtlı katılımı yapılan reform çalışmalarında Yargı ile ilgili gerçeklerin tam olarak belirlendiği ve göz önüne alındığı şüphelidir.
48. Türkiye, hem başkalarının yaptığını, hem de yetersiz bir şekilde yapmaya çalışmak yerine, kendi ihtiyaçlarını kendisi giderebilen bunu yaparken de diğerlerinin başarı ve başarısızlıklarından dersler çıkaran gerçekçi bir yargı reformu vizyonuna muhtaçtır.
49. Toplumun ihtiyaçlarına en iyi cevabı veren ve adaleti sağlayan bir yargı reformu, yargı ile ilgili tüm kesimlerin, Meclisin, Hükümetin ve en geniş kapsamda da STK'lar dahil toplumun her bir bireyinin katıldığı ve sorumluluk üstlendiği bir reformdur.
50. Sadece Yargıçların ve Savcılarının katılımı ve önerileri ile Yargı Reformu yapılamaz. Yargı reformu çalışmalarına sadece yargıçlar ve savcılar değil, yargının ayrılmaz unsuru olan avukatların, hakim, savcı ve avukatların oluşturduğu sivil toplum kuruluşları, barolar ve katkı vermek isteyen hukukçu bireylerin gönüllü ve aktif katılımı sağlanmalıdır.

Başkalarını Taklit, Vizyon Değildir.

51. Vizyon, içinde bulunulan durumun gerçeklerini, bunlarda olabilecek değişiklikleri ve yaptıklarının zaman içerisinde yaratabileceği etkileri görebilme ve adımlarını nasıl atabileceğini planlayabilecek şekilde öngörebilme yeteneğidir.
52. Türkiye'nin Yargı alanında da vizyoner eksiği yoktur, ancak, vizyonerlerini belirleyememe, ortaya çıkaramama ve onların uzak görüşlülüklerini takip edememe sorunu vardır.
53. Türkiye'nin geleceğinin vizyonu bir kısım Avrupa ülkelerinin bu günkü düzenlemeleri değildir. Türkiye, çağdaşlarının seviyesinde ve üstünde bir yargısal uygarlık için kendi gerçeklerine uygun olarak kendi vizyonunu belirleyebilir.
54. Türkiye Yargı reformu yaparken, kendisini İsviçre, Almanya, Fransa ekseninin etkisinden çıkarmalı, , uluslar arası alanda başarılı olan ve dünya çapında benimsenen Anglo sakson hukukundan da dersler çıkarmalıdır.
55. Türkiye'de bu güne kadar gerçekleştirilen her çalışmada rehber alınan İsviçre, Almanya, Fransa hukuklarının dahi Anglo sakson hukukundan etkilendikleri ve gittikçe daha çok yararlandıkları hatırlanmalıdır.
56. Kara Avrupa hukuk sistemleri ile Anglo Sakson hukuk sistemlerinin birbirlerini çok etkileyip geliştirdikleri bilinirken, hukukumuzdaki gelişmenin birkaç Avrupa ülkesi sistemini hedef ve rehber edinmesi son derece eksik ve hatalıdır.
57. Her alanda olduğu gibi hukuk alanında da başkalarını taklit etmek onlardan korkmak ve her zaman onlardan geride olduğunu kabul etmektir. Türkiye bu konuda da reşittir ve diğerlerinden daha ileriye gidebilmesi ancak kendisine güvenmesi ile mümkündür.
58. Türkiye her alanda olduğu gibi Yargı'da da Dünya'da en iyi'yi yapmayı, evrensel yargısal ilkeleri en üst derecede gerçekleştirmeyi ve geliştirmeyi hedeflemeli, neyi nasıl yapacağını ise ortak akılla kendisi belirlemelidir. Hukuk reformu yapmak için yargıçların görev ve yetkilerini artıran bir kısım Akdeniz ülkelerinin reform yapamadıkları, yargıçların yetkisini artırmanın gecikmelerin en büyük sebebi olarak ortaya çıktığı bilinmelidir.

Reform Yargı Görevinin Önceliklerine Odaklanmalıdır.

59. Adalet inancının yerleştirilebilmesi ve Yargı'ya güvenin tesis edilmesi için, Yargı'da da sistemi kullananların ve O'na muhatap olanların saygı ve güveninin kazanılması ve (bir nevi müşteri) memnuniyetinin sağlanması esastır. Bunun için Yargı'nın aşağıda belirtilen hususları sağlaması en azından gerçekleştirmeyi hedeflemesi zorunludur:
- a) Yargı, hizmetlerinde etkin ve verimli olmalıdır.
 - b) Adalet mutlaka ve her şartta gerçekleştirilmelidir.
 - c) Adalette kaliteden ödün verilmemesi birincil şart olmalı; uyuşmazlık, toplumun ve bireylerin ihtiyaç duyduğu netlik ve belirliliği sağlamalıdır.
 - d) Adalet makul sürede gerçekleştirilmelidir.
 - e) Adaletin makul maliyetle gerçekleşmesi sağlanmalıdır.
60. Yargının hızlandırılması amacıyla Yargıçlar ve taraflar üzerinde hız odaklı olarak getirilen baskılar adalet alanında felaketle sonuçlanabilir. Yargı'da hıza odaklanmak, önce kaliteden, sonra netlik ve belirlilikten, daha sonra yargısal ilkelere feragat edilmesi ve en sonunda da adaletten ödünler verilmesi ile sonuçlanabilir ve adaletin gerçekleştirilememesi sonucu ortaya çıkabilir. Yargı'da da "Sürat Felakettir" özlü sözü hatırlanmalıdır. Toplumun ihtiyacı davaların hızlı olarak sonuçlandırılmasından daha çok, Yargı'nın uyuşmazlığa hızlı bir şekilde el atabilmesi, Yargılama sürecinin ve mahkemede geçecek sürenin haksızlıklara neden olmasının bir an önce önlenbilmesidir. Örneğin, mesai saatleri dışında nöbetçi savcı, ceza hakimi ve ceza mahkemesi var iken, hukuk ve idare davalarında böyle bir uygulamanın olmamasının açıklaması yoktur? Mesai saatleri dışında ve hafta sonlarında acaba hak ihlallerinin durduğu mu düşünülmektedir?
61. Öte yandan, Yargıya başvuru hakkının suiistimalleri önlenmeli ve gerektiğinde yaptırımı bağlanmalıdır.
62. Ayrıca Yargı'nın, Yargı unsurlarının ve yargısal sürecin haksızlıklara neden olması önlenmelidir.

Yargı Bağımsızlığı Mutlak Olarak Sağlanmalı, Şeffaflık ve Hesap Verebilirlikle Dengelenmelidir.

63. Yargı her toplumda en yüksek değere sahip olan bir kurumdur.
64. Başta Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi olmak üzere insan haklarını güvence altına alan evrensel belgeler herkesin, yetkin, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme huzurunda aleni ve adil yargılanma hakkına sahip olmasını öngörmektedir. Yargının bağımsızlığı bu hakkın yerine getirilmesi için vazgeçilemez bir unsurdur.
65. Yargının bu evrensel ulvi sorumluluğunu yerine getirebilmesi için Yargı fiilen, hukuken ve mali olarak mutlak bağımsızlığa sahip olmalıdır.
66. Ülkede yargı bağımsızlığının vereceği güvenceden yararlanılabilmesi için kişiler ile kişi ve devlet arasında olabilecek tüm uyuşmazlıkların mahkemelere götürülebilmesinin önündeki tüm engeller kaldırılmalıdır.
67. Yargının Bağımsızlığından bahsedilebilmesi için:
 - a) Yargının önüne gelen olayları, herhangi bir kaynaktan doğrudan ya da dolaylı şekilde hiçbir etkiye maruz kalmadan, tarafsız bir şekilde değerlendirebilmesi ve yasanın öngördüğü şekilde karara bağlayabilmesi,
 - b) Yargının doğrudan önüne getirilmese bile yargılanabilir mahiyetteki her türlü konu hakkında karar verebilir olması, gereklidir.
68. Ancak, Yargı'ya sağlanacak bağımsızlığın yargıçların keyfilik veya sorumsuzluğuna dönüşmemesi gerekir. Yargı'da keyfilik ve sorumsuzluk Yargı'nın şeffaflığı ve gerçek anlamda hesap verebilirliği ile önlenabilir.
69. Unutulmamalıdır ki; Yargı'nın layık olduğu mutlak bağımsızlık, şeffaflık ve hesap verebilirlik yolu ile güvence altına alınabilir ve dengelenebilir.

Yargı Bağımsızlığı En Başta Uyuşmazlığın Taraflarına Karşı Sağlanmalıdır.

70. Türk Yargısı hali hazırda yargıcın fiilen ve hukuken büyük oranda tarafların iddia ve savunmalarındaki beyanlarına bağımlı olması nedeniyle tam olarak bağımsız değildir. Mahkemeler, şikayetçi, davacı, davalı, tanık ve bilirkişi gibi taraflar ile uyumsuzluk taraflarının beyanına göre dava açan avukat ve savcıların beyan ve açıklamaları ile sınırlı ve bağımlıdır. Uyuşmazlık konusu maddi gerçeğin tamamını dürüst ve tam olarak açıklanmasını öngören kurallar ya yoktur ya da çok yetersizdir. Yargılamalar tarafların iyi niyetleri kadar bağımlı veya bağımsızdır.
71. Tarafların beyanları ile bağımlı ve sınırlı olan Yargı'nın bağımsız olamayacağı bilinmelidir. Öte yandan iddia ve savunmanın gerçekleri ortaya çıkarmasının, delillere erişmesinin önündeki engellerin isteseler bile tarafların gerçeği tam olarak ortaya çıkaramayacağı ortadadır. Bu halde, mahkemelerin fiilen bağımsızlığının kısıtlanmış olacağı unutulmamalıdır.
72. Bilgi edinme kanunu ile ve Avukatlık Kanunun 2. maddesi son bendi ile getirilen kısıtlı düzenlemenin avukata gerçeği ortaya çıkartabilmek için yeterli yetkiyi vermemektedir. Gerçeğin ortaya çıkartılması konusunda özellikle özel hukuk ve idare hukuku yargılamasında köklü ve kurumsal değişiklikler yapılmalı; Ceza yargılamasında kısmen var olan bu müessese en az çağdaşlarının seviyesine gelecek kadar geliştirilmelidir.
73. Uyuşmazlık ile ilgili maddi gerçeğin tam olarak ortaya çıkarılmış ve hakim önüne getirilmiş olmasını yargıç denetlemeli ve emin olmalıdır, ancak, bunun tam ve doğru olarak ortaya çıkartılması ve mahkemeye sunulması önce ilgili taraflar, sonra taraflar veya kamu adına hareket eden Savcı ve avukatların sorumluluğunda olmalıdır. Yargıç gerçeğin açıklanması ve mahkemeye getirilmesi sürecinde ancak taraflar arasında uyumsuzluk var ise ya da gerçek tam olarak ortaya çıkarılmamış ise müdahale etmelidir.
74. Türk yargısında uzun zamandan beri oluşan, gittikçe artan ve palyatif tedbirlerle çözülmeye çalışılan iş yükü ve ona bağlı gecikme, kalitesiz ve isabetsiz adalet ve tarafların mahkeme dışında uzlaşmaya yatkın olmaması gibi şikayetlerin nedeni, büyük oranda tarafların ve vekillerini gerçeğin tamamını beyan etme, ortaya çıkarma görevi ve sorumluluğu olmamasından ve bu görevin - o da sınırlı olarak - her olayda yargıçlara bırakılmış olmasındandır. Gerçeğin tam ve doğru olarak beyan edilmesinin zorunlu olması, yargıcın önüne götürülen uyumsuzluklarda gerçeğin tam olarak açıklanmasının olmasının zorunlu olması halinde, özel uyumsuzlukların % 90'ının mahkemeye gitmeden uzlaşma ile çözülebileceği, yargılamadaki sürenin de şimdikinin üçte birine kadar indirilebileceği tahmin edilmektedir.
75. Yargıcı Bir yandan tarafların beyanlarına bağlı tutarken, diğer yandan ispat vasıtalarına ve yöntemlerine getirilen kısıtlamaların, Yargı'yı adaletin gerçekleştirilmesi amacına hizmet etmek yerine, güçlü olanların taleplerini yerine getirmek zorunda olan bir haksızlık aletine dönüştürebileceği unutulmamalıdır. İddia ve savunmanın gerçeği açıklamak zorunda olmadığı, uyumsuzlukla ilgili delillere ulaşmanın gizlilik, kişisel veya devlet sırrı gibi sebeplerle sınırlı ve de çok sorunlu

olduğu bir ortamda yargı vasıtasıyla kullanılan gücün ne kadar tehlikeli sonuçları olabileceği dikkate alınmalıdır.

76. Yargı, tarafların sadece nihai talepleri ile bağlı ve sınırlı olmalı, ancak, uyuşmazlık konusu vakıalar hakkında gerçeğin tamamının tam ve doğru olarak ortaya çıkarılması ve hakimin önüne getirilmesi sağlanmalıdır.

Yargıçların Kürsü Teminatı Mutlaka ve Koşulsuz Olarak Sağlanmalıdır.

77. Yargıçların belirlenmesi ve atanması bilinen yetkinlikleri, dürüstlük ve kişisel bütünlükleri ve bağımsızlıkları esas alınarak yapılmalı ve yargıç atamalarının bu kriterlere göre yapıldığının gerekçeleri ile ortaya konularak toplum tarafından ulaşılabilir ve görülebilir şekilde şeffaf olması sağlanmalıdır.
78. Ülkenin her yerine, diğer hizmetler gibi adaletin de götürülmesi Cumhuriyetin en önemli önceliklerindendir. Bu gerek hakimlerimiz arasında rotasyonu gerekli ve haklı gösterir. Ancak, binlerce hakimin görev yeri değiştirilirken başka sebeplerin etkili olmadığının görülebileceği şekilde atama kriterlerinin uygulanması sağlanmalıdır.
79. Yargıçların kürsü Teminatı koşulsuz olarak sağlanmalıdır. Hakim atamalarına ilişkin kararların kürsü bağımsızlığını şüpheyi düşürdüğü dikkate alınmalı ve bu kararlar şüpheyi giderecek şekilde açık ve makul gerekçeli olmalıdır. Sadece hakimlerin değil diğer ilgililerin de atama kararlarına karşı başvuru, itiraz veya talep imkanı olmalıdır.
80. Kürsü teminatının keyfilik ve hukuka aykırılıklarla sonuçlanmaması için gerekli tedbirler alınmalı, özellikle Yargıçlar hakkındaki disiplin şikayetleri, verilen kararlar ve sonuçları kamuoyuna açıklanmalı ve erişilebilir olmalıdır.
81. Yargıçlara, yargı görevleri dışında görev verilmemelidir.
82. Yargıçların gelirleri görevlerini gerektirdiği ve içinde bulundukları şartlara uygun olmalı, diğer hukukçuların gelirleri ile orantılı olması sağlanmalıdır. Yeterli ve makul ücretlendirmenin meslekten kaçışları önleyeceği de dikkate alınmalıdır. Yargıçların ücret dışındaki yan gelirleri etkin bir şekilde düzenlenmeli ve şeffaf bir şekilde tespit edilip paylaştırılmalı ve bütün bu konulardaki karar ve işlemler sadece yargıçlar için değil tüm kamuoyu için açık ve şeffaf hale getirilmelidir.
83. Kasıtlı olarak yapılan aykırılıklar hariç olarak, Yargıçların, görevlerini yerine getirmekten dolayı tazminat ve sair davalardan bağışık olmaları doğrudur. Ancak, böyle bir düzenlemenin kamuoyu aleyhine bir sonuç vermemesi için yargıçların hesap veriliğinin mutlaka sağlanması şarttır. Aksi hal sorumsuzluk ve keyfilik nedeni olabilecektir.

Yargı ve Mensuplarının İdari Görevdekilere Bağımlılığı Olmamalıdır.

84. Türkiye’de Yargı bağımsızlığını zedeleyen hususlar sadece Adalet Bakanı ve Müsteşarının HSYK’daki ağırlığı değildir. Yargı en başta mali olarak Hükümete ve Meclise bağımlıdır. Yargının bağımsız bir mali bütçeye ve kaynağa sahip olması sağlanmalıdır.
85. Yargı ve mensupları lojman tahsisinden başlayarak bir çok medeni ve insani ihtiyaç konusunda da idareye bağılıdır. Bu hususların yargıçların tarafsız olarak görev yapmalarını etkileyebileceği doğaldır.
86. Yargı ve Yargı mensuplarının yargı ile ilgili idari görevlere sahip olanlar karşısında mutlak bağımsızlıklarının sağlanması zorunludur. Örneğin adliyelerin yönetimi ve kaynakların sağlanması bağımsız bir idareye devredilmelidir. Savcılarının bu yöndeki görevleri sebebiyle yargıçlar üzerinde etki edinebilmelerine imkan veren durumlar ortadan kaldırılmalıdır.

Yargının Bilirkişilere Bağımlılığı ve Bilirkişilerin Yargı üzerindeki Etkisi Sonlandırılmalıdır.

87. Yargı'nın güvenilirliğine en büyük zararı ilkel bilirkişilik kurumunun neden olduğu dikkate alınarak bu kurum acil olarak ve mutlaka kapsamlı bir düzenlemeye tabi tutulmalıdır.
88. Bilirkişilik Yargı'nın insan gücü eksiklerine çözüm olamaz. Aynı şekilde toplumun yargıçlara verdiği sorumluluklar kısmen de olsa bilirkişilere bırakılamaz. Bilirkişiler, Yargı'ya, hakimin hukuki bilgisinin yeterli olmadığı durumlarda fikir vermek için görevlendirilebilir. Dava dosyalarının incelenmesi, iddia ve savunmanın özetlenmesi, irdelenmesi ve sair şekillerde bilirkişi görevlendirmesi kesinlikle yapılmamalıdır. Aksi takdirde devletin asli fonksiyon ve faaliyetlerinden ve devlet adına devlet mahkemeleri tarafından yerine getirilmesi zorunlu olan yargı görevinin usulsüz ve kanunsuz olarak özelleştirilmesi gibi bir durum ortaya çıkabilir.
89. Yargıcın adaleti temin etmek için hem hukuki ve hem de vicdani olarak sorumluluğu olduğu hatırlanmalı, uyuşmazlıkların bilirkişilere havale edilmesinin yargıcın en azından vicdani sorumluluktan kaçmasına zemin hazırlayacağı bilinmelidir.
90. Diğer taraftan tarafların iddialarını ilgilendiren teknik konularda, bilirkişi atamasını mahkemenin kendisi yaparak ve görev tanımını kendisi yaparak tarafların iddia ve savunmalarını kısıtlayan uygulamalarına son verilmeli, Yargıç tarafların iddiaları hakkında değil, iki tarafın teknik iddiaları arasında fark olması halinde aradaki farkı giderebilmek için ihtiyaç duyuyorsa bilirkişi ataması yapılmalıdır.
91. Bilirkişilik kurumunun bu kadar kötü olduğu ve şikayet edildiği ülkemizde gerçeğe aykırı bilirkişilik yapanların vereceği zararlardan devleti sorumlu tutan HMK düzenlemesi kaldırılmalı, bilirkişilere sadece gerçeğe aykırılık nedeni ile değil, görevlerini iyi yapmamaları nedeni ile de dava açılabilmelidir. Hakimin gerçeğe aykırı rapora itiraz etmesi zaten hakimin kararı nedeniyle devletin sorumluluğun gerektirirken bilirkişi için benzer bir düzenleme getirilmesi kafaları karıştırıcı ve sorumsuzluklarına yorulabilecek niteliktedir.

Haksızlığa Uğrayan Herkesin, Kolaylıkla Yargıya Ulaşabilmesi, Yargının Her Türlü Uyuşmazlık Hakkında Karar Verebiliyor Olması Sağlanmalıdır.

92. Mahkemeler tüm uyuşmazlıkların son çözüm yeri olmalıdır. Hak sahibinin, mahkeme masrafının çokluğu, yargılama giderlerinin gerçekçi olarak giderilmemesi, dava değerinin masrafına göreceli olarak çok düşük olması gibi onlarca fiili veya hukuki sebebin uyuşmazlıklara mahkemelerin el atmasının önüne geçmesi önlenmelidir.
93. Aynı türde binlerce uyuşmazlığın tek bir kerede ve davada hem davacılara ve hem de davalı durumundaki işletmelere en az masraf ve emekle çözülme imkanı veren toplu dava çözümü yöntemi Türkiye'nin tüketicilerinin de sanayisinin de ihtiyacıdır. Buna uygun düzenlemeler yapılmalı, ve toplumdaki bir kısım haksızlıkların hiçbir zaman giderilemeyeceğine ilişkin inanç ortadan kaldırılmalıdır.
94. Yargının ülkemizin ihtiyaçlarına göre ve eldeki hukukçu stokunu en iyi şekilde değerlendirecek şekilde insan kaynağına kavuşturulması gereklidir.
95. Yargıçların hangi mahkemelere hangi yetkinlikleri nedeni ile görevlendirileceği kadar, hangi uyuşmazlıkların hangi mahkemede görüleceğine ilişkin kurallar yargının iyi ve etkin işlemesini ve kullanıcının kolaylığını sağlayacak şekilde basitleştirilmelidir.
96. Mahkemelerin görevleri arasındaki ince ayrımların farkında olamayarak yanlış yerlerde dava açanların doğru mahkemeye varıncaya kadar uğradıkları gecikme haksızlığı mutlaka basit kurallarla giderilmeli ve en azına indirilmelidir.
97. Yargıda, adli, askeri, idari, vergi ve benzeri uzmanlaşmaların olması çağımızın gereğidir. Bununla birlikte, bütün bu mahkemelerin üst organlarının da ayrı ayrı olması, aralarında geçişlerin engellenmesi nedeniyle kendi başlarına ve farklı yönlerde gelişmeleri çok başlılığa neden olmaktadır. Tüm uzmanlaşmış yargı organlarının toplumun en üst derece saygısına sahip olan bir üst yargı organında birleşmesi mutlaka sağlanmalıdır. Böylelikle hukuki belirlilik ilkesi çok daha etkin bir şekilde topluma yayılacaktır.

Evrensel Yargılama ilkelerine aykırı özel ve ayrık düzenlemelere ve özel yetkili mahkemelere son verilmelidir.

98. Çok özel ve çok istisnai durumlar ve sebepleri olmadığı sürece genel kabul gören ve toplumca kabul edilen düzenlemelerden ayrık düzenlemeler yapılmamalıdır. Genel kuraldan sapmalar özel ve istisnai durumların niteliği ile sınırlı olmalıdır.
99. Hangi sebeple olursa olsun evrensel yargı ve yargılama ilkelerinden ödün verilmemeli, özel yetkili mahkemeler uygulamasına ya da özel usul kuralları oluşturulmasına en kısa zamanda son verilmelidir.
100. Özel yetkili mahkeme ve özel kurallar söz konusu olacak ise o zaman bunların mutlaka çok dar bir alanda ve devletin dış güvenliği konuları ile sınırlandırılması sağlanmalıdır.

Yargının etkinlik ve verimliliği şeffaflık ve hesap verebilirliğe bağlıdır.

101. Demokrasilerde Yargının temel dayanakları:

- a) Şeffaflık,
- b) Hesap verebilirlik ve
- c) Etkin ve verimlilik.

102. Toplum adına güç kullanma yetkisi verilenlerin bu gücü kullanma konusunda kendilerine güvenildiğinden emin olmaları ve bu güvene uygun olarak hareket ettiklerinin hesabını vereceklerine inançlarının tam olması zaruridir.

103. Yetki verip kullanılmasına itimat etmemek, verilen gücün amaca uygun kullanıldığının hesabını sormamak, ya o fonksiyonun yerine getirilmemesine ya da güç verilenlerin keyfilğine yol açabilir.

104. Türk toplumu ve Uluslar arası toplum Türkiye ve Türk yargısı için bu iki hususun da gerçek olduğu endişelerini taşımaktadır.

Yargı da Şeffaf ve Hesap Verir olmalıdır.

105. Yargı Bağımsızlığının sağlanması için Yargı mutlaka hesap verebilir ve verir olmalı; yargı mensuplarına verilen ayrıcalık ve bağışıklıklar mutlaka hesap verebilirlik ve şeffaflık yolu ile dengelenmelidir. Aksi takdirde keyfilikleri önlemek mümkün olmayacaktır.
106. Yargı halkı temsil eden kurumlara ve doğrudan halka karşı hesap verir olmalıdır.
107. Hesap vermenin şekli ve tabiatı kişi veya kurumun görev ve sorumluluklarına bağlıdır.
108. Yargı'nın hesap verebilirliği toplumdaki uyuşmazlıkların yasalar, içtihat ve diğer mevzuat çerçevesinde adil ve tarafsız olarak çözümünün sağlanması hakkındadır.
109. Hesap verirlik, elbette yargının temel görevini yerine getirmesini zarar verecek şekilde olamaz.
110. Yargı en azından şu sorumluluklar hakkında hesap vermelidir:
 - Etkin bir yargı sistemi (hataların düzeltilmesi dahil) olduğu,
 - Yargıçların yasalarda ve uygulamada ortaya çıkan değişiklik ve gelişmeler hakkında eğitildikleri,
 - Yargıçları ilgilendiren pastoral, eşitlik, sağlık ve güvenlik sorunları,
 - Yeterlilik ve Ehliyet, suiistimal ve kişisel bütünlük konularında disiplin uygulamaları
 - Yasaların uygulanması ve yorumlanmasında çıkan sorunları çözümü ve yasa koyucuya sonraki yasal düzenlemeler için çözüm önerileri haline gelecek olan içtihatlar oluşturulması...

Yargıda şeffaflık ve hesap verirlilik kolayca sağlanabilir.

111. Türkiye’de Yargı’nın kurumsal olarak hesap verebilirliği bu güne kadar ciddi olarak ele alınmamış; bu konudaki düzenlemeler sınırlı, palyatif ve art niyetli kullanımlara açık olmuştur.
112. 2010 Anayasa değişikliği ile Yargı alanındaki değişikliklerin temel gerekçelerinden birisinin önceki sistemde hesap verilirliğin olmadığı eleştirisi olduğu hatırlanmalıdır. Ancak getirilen çözüm çok cüzi ilerleme sağlamış gerçek anlamda hesap verebilirlik sağlanmamıştır.
113. Yargının hesap verirliliği şu şekilde sağlanabilir:
- a) Kamuoyuna:
 - (i) Parlamento vasıtasıyla
 - (ii) Basın ve medya vasıtasıyla
 - (iii) Şeffaflık yoluyla doğrudan kamuoyuna
 - b) Şu türlerde:
 - (i) Medya ile mülakatlar ve bilgilendirmeler
 - (ii) Kamuoyunun kolay erişebileceği web siteleri vasıtasıyla
 - (iii) Verilen tüm kararlarını yayınlamak
 - (iv) Düzenli Yıllık raporlar yayınlamak
 - (v) Düzenli İstatistikler yayınlamak
 - c) Şu bilgileri sağlayarak:
 - (i) Mahkeme süreçleri, gecikmeler, iş yükü
 - (ii) İtiraz ve temyizler, şikayetler ve sonuçları
 - (iii) Suiistimal ve kişisel bütünlüğe ilişkin şikayetler
 - (iv) Eğitim ve güncellemeler..
114. Yargı’da hesap verebilirlik birçok şekillerde sağlanabilir:
- Yargı kurumsal olarak, yargıçlar kişisel olarak bağımsızlıklarından ödün vermeksizin iş ve işlemleri ile kararları hakkında hesap verebilir.
 - Hesap verebilirlik komuta ve kontrol ilişkisi değildir, dürüstlük ve bütünlüğün ortaya konulması yöntemidir. Hesap vermek birisine sorumlu ve bağımlı olmak değil, yaptıklarının doğru ve yeterli olduğunu ve yetersizlikleri ortaya koymak

ve sorunların çözümüne zemin hazırlayan bilgi akışını sağlayacaktır. Yargısal hesap verebilirlik yargının kendi kendisini denetlemesinin bir yöntemidir.

- Hesap verebilirliğin en birinci yolu yargı kararlarının ve yargı ile ilgili tüm yargı ve idare kararlarının ve işlemlerinin gerekçelerde yer almayan hiçbir hususun kararlarda etkili olmaması ile sağlanacaktır.
- Yargı, kurumsal olarak meclis ve devletin diğer organları vasıtasıyla yargı sisteminin etkinliği ve sorunları hakkında hesap vermelidir. Bu görevi HSYK, Yargıtay, Danıştay ve diğer Yüksek yargı organları ile birlikte yerine getirebilir.
- HSYK yargının her aşamasında görev yapan yargıçlar, savcılar, icra memurları, kalem personeli ve eğitim ve gelişiminden, güncel gelişmeler ve yasalar hakkında bilgilendirilmesinden sorumlu olmalıdır.
- Yargının ayrılmaz unsuru avukatların da yargıçlara sağlanan eğitimden yararlanması imkanı getirilmelidir.
- Tüm Yargı unsurlarına meslek için eğitim zorunlu olmalıdır.

HSYK'nın şeffaf ve hesap verebilir olması sağlanmalıdır.

115. HSYK toplumun ihtiyacına uygun olarak mahkemelerin kurulması ve toplumun ihtiyaçlarına kalite, zaman, maliyet bakımından cevap veren mahkemeler kurulması ve yeterli ve etkin görevlendirme yapılmasından sorumludur. Dolayısıyla HSYK, toplumdaki uyuşmazlıkları uyuşmazlık tarafları ve toplum yararına etkin ve verimli olarak çözülmesini sağlamalı, topluma ve temsilcilerine kendisine verilen görevi nasıl ve ne kadar yerine getirdiği hususunda hesap vermelidir.
116. Güçler ayrılığı ilkesinin benimsendiği demokraside Adalet bakanı ve Müsteşarının HSYK'da varlığı ve ağırlığı Yargı'nın hesap verebilirliğini sağlayamaz. Bakan ve müsteşarı ancak yargının sorunları ve ihtiyaçlarını ilk elden öğrenmek ve hükümet kanadında gerekli hazırlıkların yapılmasını sağlamak için HSYK çalışmalarına katılmalıdır.
117. Adalet bakanı Yargının sorunlarının belirlenmesi, ihtiyaçlarının yerine getirilmesi ve yeterli kaynağa kavuşturulması konusunda hükümete ve meclise karşı sorumlu olmalı, HSYK'daki yetki ve etkinliği bu amaçla sınırlanmalıdır.
118. Bununla birlikte HSYK'nun hem kendi iç işleyişinin ve Yargı adına faaliyetlerinin toplum adına, Meclis'te sandalyesi bulunan tüm partilerin temsilcilerinin, devletin diğer kurumlarının ve barolar, hakim, savcı ve avukatların oluşturduğu sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin katıldığı geniş katılımlı bir komisyona hesap ve rapor vermesi ve diğer hesap verebilirlik yöntemlerine göre de hesap veriliğinin sağlanması zorunludur.

Yargı'da ve Yargı ile İlgili Karar ve İşlemlerde Şeffaflık Sağlanmalıdır.

119. Şeffaflık hesap verirliliğin en yaygın ve güvenilir yöntemidir ve mutlaka sağlanmalıdır.
120. Yargı ile ilgili tüm karar ve işlemlerin gerekçeleri ile birlikte kamuoyuna duyurulması ve erişilebiliyor olması sağlanmalıdır. Bunun için:
- a) Yargı tarafından ve yargının tüm unsurları tarafından verilen tüm karar ve işlemlerin makul, açık ve anlaşılabilir şekilde gerekçelendirilmesi ve
 - b) Yargı ile ilgili alınan tüm kararlara kamuoyu ve ilgililer tarafından serbestçe ve kolayca erişilebiliyor olması sağlanmalıdır.
121. Yargı unsurlarının özlük hakları ile ilgili tüm kararların (kıdem, terfi, mesleki eğitim, atama vb) gerekçeli olması ve kamuoyu ve onu temsil eden kurumlarla biliniyor ve erişilebilir olması, sağlanmalıdır.
122. HSYK ve Adalet Bakanlığının Yargıyı ve Yargı unsurlarını ilgilendiren tüm karar ve işlemlerinin gerekçeli olması ve erişilebiliyor olması sağlanmalıdır.
123. Bütün (ilk derece, istinaf ve yüksek mahkeme) kararlarının açık gerekçeli, öğretici ve uyumsuzluğu mutlaka anlaşılır şekilde çözüyor olması sağlanmalıdır.

Toplumun Her Kesimi Evrensel Yargısal Faaliyet İlkelerinin Sağlanması Sorumludur.

124. Toplumun temel ilkelerinin ve evrensel yargısal faaliyet ilkelerinin Yargı organları tarafından tam olarak yerine getirilmesi sağlanmalıdır.
125. Bireyler ve toplum ile Yasama ve Yürütmenin bu ilkeleri hayata geçirecek ve gerçekten iyi işleyeceği bir ortamı yaratma sorumluluğu en baştaadır.
126. Yargının sorunlarının giderilerek en iyi hale getirilmesinden ve Yargısal Faaliyet İlkeleri'nin hayata geçirilmesinden ve uyulmasından en başta toplumumuz sorumludur.
127. Yargısal Faaliyet İlkelerinin hayata geçirilmesinde en büyük sorumluluk Yasama ve Yürütme organlarına düşmektedir. Yasama, Yargısal Faaliyet İlkelerini hayata geçirecek düzenlemeleri yapmalıdır.
128. Yürütme, Yargı'nın ihtiyaçlarını belirleyip çözüm önerileri getirmekten, gerekli kaynağı sağlamaktan ve yasal düzenlemeler için Yasama'yı harekete geçirmekten sorumlu olmalıdır.
129. Arkasından yargıyı temsil eden tüm unsurların HSYK, Barolar, Adalet Bakanlığı ve Yargı'da görev alan tüm bireylerin kendi işleyişlerinde bu ilkelere tam uyumu sağlamaları zorunludur.
130. Yargı'nın, Yargı Organlarının ve Yargı ile ilgili ve söz ve görev sahibi tüm kişi ve kuruluşların görevlerinin yerine getirilmesi sırasında evrensel yargılama ilkelerine tam olarak uyum sağladıklarının hesabını veriyor olmaları sağlanmalıdır.
131. Sadece hesap veriliyor olması yeterli değildir. Tüm yargısal faaliyetlerde ve yargıyı herhangi bir şekilde ilgilendiren tüm, karar ve işlemlerde şeffaflık sağlanarak Yargı'nın hesap verebilir durumda olduğu topluma ve bireylere açıkça gösterilmelidir.
132. Yargı bağımsızlığının ancak hesap verebilirlik ve şeffaflık sağlanması ile mümkün olabileceği unutulmamalıdır.
133. Bireylerin Yargısal faaliyetlere başvurularken bu ilkelere kendilerine ilişkin olanlara riayet etmeleri sağlanmalıdır.

Yargısal İlkelerle Uyumdan Savcı ve Avukatlar da Sorumludur.

134. Yargı'dan sadece yargıçlar sorumlu değildir.
135. Savcı ve avukatlar Yargı'nın ayrılmaz bir parçası ve unsurudur.
136. Savcıların hakimlerle aynı yere konulması ve aynı düzenlemelere tabi tutulması, avukatların dışarıda tutulması Yargısal ilkelerin layıkı ile yerine getirilmesinde örneğin iddia ve savunmaya eşit muamele konusunda ilkesel sorunlar çıkarmaktadır.
137. Bu sorunlar ya avukatlara aynı statü ve yetkiler verilerek ya da savcılar avukatlarla benzer statüye getirilerek giderilmelidir.
138. Ancak her halukarda savcı ve avukatların da görevlerini yerine getirirken Yargısal faaliyet İlkelerine mutlaka uymaları sağlanmalıdır,
139. Avukatlar da, görevlerinin haklı gösterdiği tarafsızlık ilkesi dışındaki Yargısal Faaliyet İlkeleri'ne uymakla yükümlü olmalıdırlar. Avukatlar için tarafsızlık ilkesinden istisna sağlanması sadece temsil ettikleri tarafın haklarının tespit edilmesi ve yasal olarak savunulması ile sınırlı olmalı, taraf temsil ediyor olmaları avukatların gerçeğe aykırı ve haksız olduğunu bildikleri hususları savunmalarının mazereti olmamalıdır.
140. Savcılar da Türkiye'de tanınan hakim benzeri özel ve olağan üstü yetkiler nedeni ile Yargısal görevlerinin yerine getirirken aynen yargıçlar gibi bütün Yargısal Faaliyet İlkeleri'ne uymalıdırlar.

Yargının Üç Unsuru Hakim, Savcı ve Avukat'ın Aynı Standartta Etik Kurallara Tabi Olması ve Ülke Çapında Yeknesak Uygulanması Sağlanmalıdır.

141. Yargının her üç unsuruna (hakim, savcı, avukat) aynı şekilde önem verilmeli, her bir unsurun Yargının iyi çalışmasını sağlamakta sorumlu olduğu kabul edilmeli, bu unsurların suiistimalleri farklılıklarının gerektirdiği farklı durumlar dışında aynı şekilde ve ağırlıkta ciddi yaptırıma tabi tutulmalıdır.
142. Yargısal faaliyetlerde kabul edilen evrensel ilkelerin Yargı'nın bütün unsurları tarafından aynen kabul edilip, benimsenmesi ve yerine getirilmesi sağlanmalıdır.
143. Avukatların hakim ve savcılarla aynı etik ve disiplin kurallarına tabi olması sağlanmalı, aynı şekilde aynı bağışıklık ve korumalara sahip olmaları sağlanmalıdır.
144. Hakim, Savcı ve Avukatların hepsinin aynı mesleki ilkelere ve disiplin kurallarına tabi olmaları sağlanmalı, bu hususlarda ülke çapında birliğin sağlanabilmesi için bu hususları sağlayacak kurallar tek ve bağımsız bir otorite tarafından işletilmelidir.
145. Hukukçularımızın her birisinin aynı ilkelere aynı standartlarda uymaları sağlanmalıdır. Hukukçularımızın İstanbul'da farklı, Erzurum'da farklı standartlarda olması kabul edilemez.
146. Yargı unsurlarının etik kurallara aykırılıkları etkin yaptırıma bağlanmalı, uygulamanın etkin ve ülke çapında yeknesaklaşmış olması sağlanmalıdır.
147. Yargısal faaliyetlerde evrensel ilkelerin ve özellikle hesap verebilirlik, şeffaflık ve kanunilik ve hukukilik ilkeleri ile Bangalore ilkelerine kusursuz uyulması sağlanmalı, bunların içinde en önemlisinin Dürüstlük ilkesi olduğu gözetilmelidir.
148. Bu ilkelerin Yargısal faaliyetlerde gerçekleştirildiğinin görülebilmesini sağlayacak şeffaflığı sağlayan uygulamalar hayata geçirilmelidir.

Dürüstlük İlkesi Mutlaka Hayata Geçirilmelidir.

149. Yargı reformu çalışmaları başarısız bulunan ülkelerin başarısızlıklarının en büyük sebebinin yargılama malzemesi olan bilgi ve delillerin taraflarca değil mahkemece toplanması noktasında olduğu ve bu ülkelerin dürüstlük ve şeffaflık ilkelerini yargılamalarında hayata geçirebilen, bu amaçla gerçeğin tam ve doğru ifşasını benimsemiş olan Anglo-sakson ülkelerinden ders alabilecekleri ifade edilmektedir.
150. Türkiye, sıradan insanların dürüst, yardımsever, hakka saygılı ve hakkaniyetli olduğu bir güzel ülkedir. Ancak, yargılamalarda dürüstlük, şeffaflık ilkesinin hayata geçirilememiş olması ve hatta yargılamalarda açık ve dürüst davranmanın “enayilik” olarak algılanması, gerçeği saklamanın, yalan söylemenin savunma hakkı kapsamında görülmesi bu güzel toplumu dürüst ve hakkaniyetli olmaktan ötelemekte; bozulmaya neden olmaktadır.
151. Gerçeğin açıklanmasının zorunlu olmaması ve yalan söylenmesine bile müsamaha edilmesi Türk Yargısının iş yükü altında ezilmesinin en büyük sebebidir. Bu sıkıntının Yargıçlara evrensel yargılama ilkeleri ile uyarılığı şüphe götürür yetkiler ve görevler vererek giderilmeye çalışılması anlamsızdır. Bu palyatif çözüm yolu yargıçların polisiye tedbirlerle denetlenmesini zorunlu kılacak, bağımsızlığını zedeleyecek ve herhangi bir gevşeme anında kısa sürede iflas edecektir.
152. Her türlü yargılama faaliyetinde dürüstlük sağlanmalıdır. Taraflar, vekilleri, tanık ve bilirkişilerin sadece söylediklerinin doğru olması dürüstlük için yeterli değildir. Bu kimselerin doğrunun tamamını söylemeleri sağlanmalı, gerçeğin bir kısmını gizlemeleri önlenmelidir. Mahkemeye söylenilen her bilginin tam ve doğru olması zorunlu olmalıdır.
153. Yargılamalarda başta taraflar ve vekilleri olmak üzere tüm tarafların, tanıklar ve bilirkişilerin bildiklerinin tamamını doğru biçimde söylemeleri sağlanmalı, sadece gerçeğe aykırı beyanlar değil, gerçeğin beyan edilmemesi de hukuki ve cezai yaptırıma bağlanmalıdır.
154. Ceza yargılamasında şüpheli veya sanık susma hakkını kullanabilir ancak bu hak gerçeğe aykırı beyanda bulunmanın veya yalan söylemenin veya gerçeğin bir kısmının saklamanın gerekçesi olamaz.
155. Türkiye, en kısa zamanda HMK m. 29’da belirtilen, bir mekanizması ve ciddi yaptırımı olmayan, ancak tamamen tarafların iyi niyetine bırakılan dürüstlük ve doğruyu söyleme ilkesini gelişmiş ülkelerdeki - ABD ve İngiltere - gibi gerçeğin tam ve doğru ifşası (full and frank disclosure) ilkesini gecikme olmaksızın hayata geçirmelidir.
156. Bu ilkenin hayata geçirilmesi için çaba gösteren Daha İyi Yargı Hareketinin - www.dahaiyiyargi.org - ve benzer sivil toplum oluşumlarını çabalarının desteklenmesi ve yeşertilmesi gerekmektedir.

Yargıçların Yeterli Ehliyete Sahip olması, önlerine gelen olaylara yeterli özeni göstermeleri sağlanmalıdır.

157. Hukuk eğitimi alan insanlarımızın en iyilerinin, en yetkin hukukçuların hakimliği seçeceği şartlar oluşturulmalı, yargıcılık yerine avukatlığa yönelmesine neden olan ekonomik ve sair nedenlere çözüm getirilmelidir. Böylelikle yargıçların en yetkin hukukçular olması sağlanmalıdır. Hakim ücretleri hukukçuların gelirlerine göre daha yüksek olmalı, iyi hakimler kapsamlı ve şeffaf sınavlar sonucunda ve eğitim değerlendirmelerine göre seçilmeli ve atanmalıdır.
158. Başta yargıçlarımızın evrensel yargı ilkelerini tam olarak yerine getirmeleri ve diğer Yargı unsurlarına ve topluma iyi birer örnek olmaları sağlanmalıdır.
159. Yargıçlarımızın ve Yargı ile ilgili görev üstlenen her kişi ve kurumun “Ehliyet ve Özen” ilkesini sağlayacak yetkinlikte olması sağlanmalıdır. Göreve ehil olmayan kimseler yargıç olarak atanmamalıdır. Ehil olmadığını bilen yargıç salt bu sebeple davadan çekilebilmeli veya çekilmesi istenebilmelidir.
160. Hakimlerin uzmanlaşması ve her uzmanlık dalında farklı görüşler geliştirebilecek çokluk ve çeşitlilikte olması sağlanmalı ve bu hususta gerekli eğitimler verilmelidir.
161. Yargıçlarımız mesleki bilgi ve tecrübelerini geliştirmek için çalışmalı ve kendisini her zaman güncellemelidir.
162. Hakimlerin izin, eğitim ve sair ulusal ve uluslar arası ilişkiler nedeniyle normal görevlerinin başında olmayacakları tarihler en az bir yıl öncesinden planlanmalı ve ilan edilmelidir, Yargıç hastalık ve benzeri kişisel nedenler dışında mutlaka görevinin başında olmalıdır. Yargıca verilen görevin yerine getirilmesinde yargıcın eğitimi, güncelleme ve idari görevler nedeni ile aksamamaya yol açılmamalıdır.
163. Uzun süre rahatsızlık nedeniyle görev gelemeyen yargıçların olduğu mahkemeye onların yerine başka ve devamlı görevlendirmeler yapılmalıdır.
164. Duruşmalara geçici olarak çıkmış olsalar bile yargıçların dosyalarına ve içeriklerine mutlaka hakim olmaları ve yeri ve zamanı gelen kararları gecikmeden almaları sağlanmalıdır.
165. Yargı’nın, Yargıç, Savcı ve Avukat unsurları arasında eşitlik ve denge sağlanmalı ve ülkenin hukukçu stokunun bu meslekler arasında orantılı dağılımı sağlanmalıdır.
166. Hakimler tek başına karar verir hale gelmeden önce meslek içinde kapsamlı olarak stajdan ve yardımcı hakimlikten geçirilmeli, yetkin hale geldikten sonra sorumluluk verilmelidir.
167. Hakimlikten avukatlığa geçişte olduğu gibi, tecrübeli ve yetkin avukatların yaş sınırı olmaksızın hakimliğe geçmesine imkan sağlanmalıdır.
168. Doğrudan Yargıçlığı seçen yargıçların uyuşmazlığın taraflarını daha iyi anlayabilmelerine yardımcı olmak için mesleğe başlamadan önce stajları süresince avukatlık bürolarında ve avukatlarla belirli bir süre birlikte çalışmaları sağlanmalıdır.

169. Türkiye’de hukuk eğitiminin kalitesi mutlaka yükseltilmeli, yeterli kadrosu olmayan hukuk fakülteleri açılmasına izin verilmemeli, hukuk fakültelerinin iyi hukukçu yetiştirmesi sağlanmalıdır.
170. Yargıcın en öncelikli faaliyeti önüne gelen uyuşmazlığın çözümü olmalıdır.
171. Yargıç, önüne gelen mesele hakkında mutlaka ve derhal bilgi sahibi olmalı dosyasını ve ilgili konuları bilmeli; tarafların iddia ve savunmaları ile delillerini hakimden ve mesleki formasyonundan beklenecek şekilde özenle incelemelidir.
172. Toplumun ve bireylerin mahkemeye yansıyan uyuşmazlıklarına en üstün dikkat ve özenin gösterildiğine ve gösterileceğine olan güveni kazanılmalıdır. Bunun için en üstün özen gösterildiği gibi, verilecek kararlar ve yapılacak işlemlerle böyle olduğu topluma gösterilmelidir.
173. Mahkeme kararlarının yeterli ve makul gerekçeli olması verilen kararlara götüren delillerin ve hususların makul olarak tartışılması toplumda yargıçlarımızın yeterli özeni gösterdiğine inancı oluşturup geliştirecektir.

Yargıçların Kanuna ve Hukuka Dayanarak Karar Vermeleri Sağlanmalıdır.

174. Yargıç, davranış ve kararlarında her zaman kanunlara uygun davranmalı, kanunu uygulamalı, keyfi ve şahsi kararlar vermekten kaçınmalıdır,
175. Yargıç, kararlarının kanundaki dayanakları hakkında yeterli şekilde gerekçelendirerek kararlarında keyfi ve şahsi olduğu izlenimi oluşmasını önlemelidir.
176. Yargıç, karar ve içtihatları ile kanunların etkin olarak yorumlanması ve uygulanmasını sağladığının bilincinde olarak hareket etmeli ve bir kanunu uygularken nedenlerini açıkça ortaya koymalı, toplumun kararlardan öğrenmesini sağlamalıdır.
177. Yargıç, uyuşmazlığına baktığı konu hakkında bilgi sahibi değil ise kanunu yanlış uygulayacağını, ya da kararının gerçek hayata uymayacağını bilincinde olmalı ve uyuşmazlığı ilgilendirdiği konu hakkında bilgi sahibi olmalı, öğrenmelidir. Örneğin, gemicilik ile ilgili bilgisi olmayan bir yargıç, deniz hukuku ihtilaflarına bakmadan önce denizcilik işini öğrenmiş olmalıdır.
178. Yargıç, uygulamak zorunda olduğu kanunların hukuka uygun olmayabileceğini de değerlendirebilir, o halde hukuka uygun olmayan kanunun değiştirilmesi veya iptali için ilgili kurumlara bildirimde bulunmalı Anayasa'ya aykırılık nedeni ile iptal yoluna başvurmaktan çekinmemelidir.

Yargı'da Ayrımcılık Olarak Algılanabilecek Davranışlardan Kaçınılmalıdır.

179. Yargıçlar önlerine gelen olaylarda herkese eşit davranmalı, kişilerin dili, dini, ırkı, yaşı, cinsi, ekonomik durumu ve benzeri sebeplerle tarafsızlığını ihlal edecek davranış ve beyanlarda bulunmamalıdır.
180. Yargıçlar, önlerine gelen avukatlar, tanıklar, taraflar, bilirkişiler ve diğer meslektaşlarına hiçbir fark gözetmeksizin aynı ve eşit bir şekilde davranmalıdır.
181. Özellikle yüksek yargı mensup ve başkanları herkese karşı aynı mesafede durmalı, en azından spekülasyona neden olabilecek ve ayrımcılık olarak nitelendirilebilecek tutum ve davranışlardan kaçınılmalıdır.
182. Yargıçların bizzat kendilerinin veya üyesi oldukları kurumun davasını gördüğü, işine baktığı hususlarda görüşmeleri o işin veya davanın gereklerine ve onların tabi olduğu usul ve esaslara tabi olması ve kayıt altına alınması esas olmalıdır.
183. Bununla birlikte yargıçların görevleri sırasında davaların tarafları ve vekilleri ile ancak görevleri ile ilgili hususlarda ve görevinin gerektirdiği durum ve şekillerde görüşmesi, iletişim kurması normal karşılanmalıdır. Ancak, yargıcın aynı durumdaki herkese aynı görüşme imkanını vermesi, kiminle nelerin görüştüğüne dair resmi kayıt tutulması ve böylelikle yargıcın hesap verebilirliği sağlanarak tarafsızlığının ve güvenilirliğinin şüphe altına konulması önlenmelidir.
184. Yargıçların medeni olarak görevleri dışında toplumun çeşitli kesimleri ile insani, bilimsel ve toplumsal ve sosyal sebeplerle bir araya gelmesine ve iletişim kurmasına itiraz edilmemelidir. Ancak, bu durumlarda yargıç, mesleğinin gerektirdiği vakara uygun davranmalı, davranışları ile temel yargısal prensiplere sadık kaldığını göstererek yargıya güveni artırmalıdır.
185. Bununla birlikte Yargıçların toplumun bir parçası oldukları unutulmamalı, toplumun saygın bir üyesi olarak yerlerini alırken toplumun gerçeklerini tam ve doğru olarak öğrenmeleri ve güncel kalmaları sağlanmalıdır. Etrafında ve dünyada olup bitenden haberi olmayan Yargıç'tan, kendisi ne kadar çalışkan ve yetenekli olursa olsun, istenilen toplumsal faydanın sağlanılamayacağı unutulmamalıdır.

Avukatlık Mesleği Yargı'ya En İyi Katkısı Verecek Şekilde Geliştirilmelidir

186. Avukatlar, yargıyı harekete geçiren ve nasıl fonksiyon göstereceğini belirleyen en önemli Yargı Unsuru'dur.
187. Yargıçların gelişiminde avukatların çok önemli rolünün olduğu dikkate alınmalı ve avukatların en iyi katkıyı verecek şekilde çalışması ve yapılanması sağlanmalıdır.
188. Bunun için: "Avukatın iyisi hakimi keskinleştirir, kötüsü köreltir" sözü hatırlanmalıdır. Uluslar arası yetkinliğe sahip avukatların ve avukat bürolarının kurulması ve geliştirilmesine imkan veren düzenlemeler yapılmalıdır.
189. Avukatlık mesleği yargının en iyi fonksiyon göstermesini sağlayacak şekilde geliştirilmeli, avukatlarımızın mesleki gelişimlerini teşvik eden düzenlemeler yapılmalıdır.
190. Avukatlarımızın dünya çapında rekabet edebilir şekilde yetkinlik ve güvenilirlikleri sağlanmalıdır.
191. Avukatlık mesleği, avukatların bilgi ve tecrübelerinin meslek içinde ve meslekten ayrıldıktan sonra da sonraki nesillere aktarılmasını sağlayacak kurumsal yapıya kavuşturulmalıdır.
192. Avukatlık mesleğinin ticari hayatın ayrılmaz bir parçası olduğu, ekonominin ihtiyaçlarına uygun olarak gelişmesi ve örgütlenmesi gerektiği kabul edilmeli, avukatların şirket kurabilmeleri ve şirketleşmenin getireceği imkanlardan yararlanabilmeleri sağlanmalıdır.
193. Mesleğin niteliği ve ilkeleri şirketleşmenin yasaklanmasını gerekçesi olamaz. Yeminli Mali Müşavirlik ve doktorluk gibi kendine has özellikleri ve kuralları bulunan mesleklerde şirketleşme imkanı mevcut iken, avukatlarda buna izin verilmemesi haklı gerekçeye sahip değildir; bu durum eşitlik kuralına aykırıdır.
194. Türk vatandaşlarının Avukatlık mesleği tekeli ya etkin olarak korunmalı ve yabancı avukatlık bürolarının ve keza ülke içindeki avukatlık mesleği dışındakilerin bu tekeli ihlalleri sona erdirilmelidir.
195. Avukatlık tekeli uygulanmayacak ise o zaman meslek kuralları avukatların diğer ülkelerde tabi oldukları kurallara paralel hale getirilmeli, avukatlarımızın tabi olduğu haksız rekabet durumu sona erdirilmelidir.